
ZE ZAHRANIČNÍ MISE

ZPRÁVA Z AFRIKY (1)

¹Martina POKORNÁ, ²Roman ŠINDELÁŘ

¹Univerzita obrany, katedra všeobecného lékařství a urgentní medicíny Fakulty vojenského zdravotnictví, Hradec Králové

²Univerzita obrany, katedra epidemiologie Fakulty vojenského zdravotnictví, Hradec Králové

Souhrn

Autoři prezentují problematiku africké země Libérie, ve které nyní pracuje autorka článku MUDr. Martina Pokorná jako pozorovatel mise OSN. Libérie se po letech občanské války pomalu zotavuje a mezinárodní organizace se podílejí na renovaci země a dohlížejí na křehké příměří.

Klíčová slova: Libérie; Monrovie; Pozorovatel; Mise; OSN.

Report from Africa (1)

Summary

The authors present problems of the African state of Liberia. MUDr. Martina Pokorná, the author of the article, is working as a UNO mission observer at the moment there. Liberia has been slowly recovering after a lot of years of the civil war and international organizations participate in the reconstruction of the country and observe fragile armistice.

Key words: Liberia; Monrovia; Observer; Mission; UNO.

Úvod

Libérie je nezávislý stát od roku 1847. Už v roce 1822 zde přistála skupina osvobozených amerických otroků a založili si zde kolonii. Od roku 1989 zde probíhala občanská válka, která skončila 18. 8. 2003 podepsáním mírové smlouvy v ghanské Akkře. Je to už rok, co se o zemi zdecimovanou krutou válkou stará „železná lady“, absolventka Harvardu, vystudovaná ekonomka Ellen Johnson-Sirleafová. První africká prezidentka má těžký úkol, zatím si ale nevede špatně. Snaží se bojovat s vysokou korupcí i ohromující nezaměstnaností, která zde přesahuje 80 %. Spolu s mezinárodními organizacemi pomalu zlepšuje životní úroveň obyvatel své země. Nyní žije v Libérii kolem 3,6 miliónů obyvatel. Prakticky jediná fungující infrastruktura existuje jen v hlavním městě Libérie Monrovi.

Pod hlavičkou OSN

Česká republika jako člen Organizace spojených národů každoročně vysílá důstojníky Armády České republiky k plnění úkolů v pozorovatelských misích do různých koutů světa, s převahou působení

na africkém kontinentě. Od prosince 2006 jsem členkou mise UNMIL, jež působí v Libérii, v Sektoru 1, v městě Kakata, kde působím jako pozorovatel OSN. Mojí hlavní činností je zjišťovat úroveň zdravotní péče, její dostupnost, zdravotní a životní úroveň obyvatelstva. Tyto informace jsou dále předávány velitelství mise v Monrovi a NGO's (no-governmental organisations). Na základě mých informací pak tyto organizace připravují projekty, které v této oblasti následně zrealizují. Mezi mé první dojmy patří všudypřítomná bída, nemoci a bezvýchodné situace. V týmu je nás 12: team leader z Malajsie, ostatní z Bangladéše, USA, Moldávie, Polska, Etiopie, Jordánska, Kyrgistánu, Polska, Filipín a jedna pěkně ostrá žena z Nigérie.

Život v Libérii

Mám už za sebou první aklimatizační šoky a přivykání místní stravě. Musím přiznat, že zvyknout se dá na mnohé. Když jsem poprvé vstoupila do obytných prostor týmu, tak jsem prohlásila, že tam bydlet nebudu, ale stejně mi nic jiného nezbylo. Horko a nevalná vůně vzduchu zde působí jako vynikající dietní prostředek. V koupelně se mu-

sím vždy velmi dobře porozhlédnout, které živochy jsem ochotna tolerovat a které už ne. O vodě jen doufám, že je pitná, i když jí někde přelévají z velkých kanýstrů. A to už ani nepočítám střevní a respirační onemocnění, kterými jsem si už prošla. Nejvíc mi v současné době vadí negativní reakce kůže po použití repelentů, ale bez nich by mě hmyz ukousal.

Po několika dnech práce v týmu musím přiznat, že mám z domova velmi dobrou průpravu a vzdělání. My Češi se rozhodně nemáme za co stydět. Po materiální stránce se o mě naše země postarala velmi dobře. To pouze naše česká povaha si myslí, že je to jinde lepší. Tady i přes bídu jsou ceny až třikrát vyšší než u nás doma. Mimo plnění hlavních úkolů pracuji v místní nemocnici C. H. Rennie Hospital, která je spádovou nemocnicí pro Margibi County. To je místní obdoba našeho kraje. Pracuje zde pouze jeden lékař, doktor Moses z Nigérie, na základě mezinárodní dohody o spolupráci mezi Libérií a Nigérií.

V Libérii je nyní zoufalý nedostatek lékařů a mnoho místních lidí využívá k léčbě tradiční medicínu, která je někdy založena na woodoo praktikách a „čarodějnictví“. Už ale přicházím do kontaktu s některými nebezpečnými nákazami. V loňském roce zemřelo několik pákistánských příslušníků z řad UNMIL na hemoragickou horečku Lassa. Její maximální výskyt je v současné době zejména v blízkosti hranic se Sierra Leone. Nyní dávám dohromady všechny dostupné informace a o této epidemii vás budu informovat v další zprávě z Afriky.

Cestování

Hodně zde cestuji a poslední patrola, která byla kombinovaná (auto + chůze), byla velmi zajímavá. Dostala jsem se poměrně hluboko do buše mezi místní obyvatele, kam nevedou žádné cesty autem. Přesto jsem byla překvapena, že se mezi těmito lidmi našli na místní poměry celkem vzdělaní lidé. Pokud se ptáte, jak je poznám, tak je to poměrně jednoduché. Domluvíte se s nimi klasickou angličtinou, protože liberijská angličtina je pro mě stále nesrozumitelná. Pak nastává celkem paradoxní situace, kdy mladík překládá starostovi naše slova a obráceně. V Libérii je téměř v 50 % zastoupena dětská populace a každé ráno podél cesty mezi Wealou a Kakatou potkáváme houfy dětí v různě barevných uniformách podle typu škol. Tyto děti patří mezi ty šťastnější, které mají školu do 2–3 hodin

chůze od domova a kterým jsou rodiče schopni platit náklady na školné a učebnice. I když se humanitární organizace snaží dotovat školní systém, je pro některé děti základní vzdělání stále nedosažitelné.

Na této patrolě jsem se poprvé seznámila s pěstováním cukrové třtiny, mimochodem základní suroviny k výrobě pravého rumu. Míjeli jsme mnoho plantáží a některými jsme i procházeli. Místní, kteří nás doprovázeli, tu „trávu“ (tak já nazývám třtinu, protože tak vypadá) neustále žvýkali. Podívali jsme se také na místní „fabriku“ Lion factory na zpracování cukrové třtiny fermentací a destilací na tzv. cane juice, což je alkoholický nápoj. Je to paradox, že i v takovéto zemi se lidé rádi napijí. Hlavně muži. Je to všude stejné. Na zpáteční cestě jsem cukrovou třtinu také ochutnala. Bylo to delikátní, jako ochutnání zralého sladkého žlutého melounu. Samozřejmě pouze šťáva byla požitelná, zbytek jsem musela vyhodit. Tak to je má osobní zkušenost s cukrovou třtinou. Ještě musím připojit poznámku, že mě až zarazilo, kolik lidí nás doprovázelo z jedné vesnice do druhé. Chvillemi mě napadalo, že podstupujeme určité riziko, ale bez něj tuto práci dělat nemůžeme. Tak tedy nezbyvá než důvěřovat, tvářit se přátelsky a doufat, že naše přítomnost je příjemným zpestřením života místních obyvatel, kteří si o tom jistě budou dlouho vyprávět.

Příroda

A nakonec, jak jsem se stala ochránkyní přírody. Luskoun dlouhoocasý (čeleď *Manidae*), domorodci zvaný pangolin, patří pro své sladké maso a údajné afrodiziakální účinky mezi oblíbené jídlo domorodců. Pro mě to byl však roztomilý vystrašený tvoreček, savec, který likviduje mravence a občas i nějaké hlodavce. Copak byste toto úžasné zvířátko byli schopni hodit zaživa do vroucí vody, aby se snadněji sundala drsná, jakoby šiškovitá, plátkovitá kůže, a pak z něj připravili barbecue? Já tedy ne. K nevůli obyvatel našeho domu jsem milého luskouna koupila a druhý den zavezla zpátky do pralesa. Jen doufám, že již bude patřičně poučen a domorodcům se obloukem vyhne, neboť ti jsou schopni sníst vše, co se kolem nich jen mihne.

Z Libérie zdraví Martina Pokorná

Fotografie k článku viz barevná příloha s. I–IV, obr. 1–9.

Do redakce došlo 9. 3. 2007